

дослідних суднах у Чорному морі, Атлантичному, Тихому й Індійському океанах; виступав із науковими доповідями на 22 міжнародних конференціях у 10 країнах.

Ювіляр заслужив визнання вітчизняної і міжнародної наукової спільноти. Він член Міжнародного союзу радіоекологів, Українського ядерного товариства, Міжнародного товариства екоетики, спеціалізованих учених рад із захисту докторських та кан-

дидатських дисертацій при Інституті біології південних морів та Морському гідрофізичному інституті НАН України, входить до складу редколегії часопису «Морський екологічний журнал».

Наукова громадськість, колеги та друзі сердечно вітають Віктора Миколайовича з ювілеєм, зичать йому активного довголіття, творчої наснаги та нових професійних звершень.

70-річчя члена-кореспондента НАН України Р.І. КОСТИКА

26 травня виповнилося 70 років видатному вченому в галузі фізики Сонця та космічного приладобудування члену-кореспонденту НАН України Романові Івановичу Костику.

Р.І. Костик народився 1940 р. у с. Перечині на Закарпатті. З 1961 р. (після закінчення Ужгородського державного університету) працює в Головній астрономічній обсерваторії НАН України.

Основні наукові праці вченого присвячені геліосейсмології, вивченню фраунгоферового спектра Сонця та будови його атмосфери. Упродовж 1961–1967 рр. Роман Іванович розробив теорію впливу звукових хвиль, які поширюються в атмосфері Сонця, на профілі спектральних ліній; розв'язав обернену задачу теорії дифузії випромінювання; запропонував механізм утворення яскравої облямівки сонячних протуберанців на сонячному диску.

Протягом 1968–1979 рр. на одному з найкращих у світі спектральних телескопів — монохроматорі подвійної дифракції ГАО НАН України — Р.І. Костик провів унікаль-

ний цикл спостережень ліній поглинання в спектрі Сонця. На основі цих досліджень у 1980–1989 рр. він побудував нову тривимірну модель атмосфери Сонця. За її допомогою пояснено результати спостережень тонкої структури ліній поглинання в сонячному спектрі. Ця модель дала можливість передбачити наявність раніше невідомих особливостей поведінки спектральних ліній, що пізніше були відкриті в результаті нових спостережень.

Разом із професором Е.А. Гуртовенком учений розробив метод побудови узгоджених систем сил осциляторів, за допомогою якого визначив величини сил осциляторів близько 2000 ліній 49 хімічних елементів. Для такої кількості ліній це найточніша у світі система. Її широко використовують в усіх галузях астрофізики, де здійснюють кількісний аналіз спектра.

Протягом 1986–1991 рр. Роман Іванович був координатором сформованої за його ініціативою Всесоюдної програми «Варіації глобальних характеристик Сонця». Упродовж 1990–1999 рр. під керівництвом

Р.І. Костика і за його безпосередньою участю розроблено та виготовлено макет спеціального телескопа «ДИФОС» для геліосейсмологічних досліджень Сонця в межах спільних українсько-російських космічних проектів КОРОНАС-І (станцію виведено на навколосонячну орбіту в березні 1994 р.) та КОРОНАС-Ф (липень 2001 р.). За допомогою телескопа «ДИФОС» реєстрували глобальні коливання яскравості Сонця одночасно в шістьох ділянках спектра, що дало можливість розв'язати проблеми попередніх аналогічних космічних експериментів. Зокрема, вперше було виявлено залежність потужності глобальних коливань яскравості Сонця від глибини в його атмосфері, а також змінність із часом потужності мод окремих коливань на одній і тій самій глибині. Пізніше ці висновки були підтверджені результатами спостережень на космічній станції «СОНО» (США).

У 2000–2009 рр. результати космічних експериментів доповнено наземними спостереженнями, які проводили з високою просторовою та часовою роздільною здатністю на найкращому в світі сонячному телескопі VTT (о. Тенеріфе, Іспанія). Уста-

новлено, що найбільш потужні локальні п'ятихвилинні коливання інтенсивності та швидкості в атмосфері Сонця виникають на ділянках із максимальними конвективними рухами, у результаті чого експериментально підтверджено механізм збудження сонячних локальних коливань — турбулентну конвекцію, передбачену ще в 1962 р. Доведено, що конвекція в сонячній атмосфері не закінчується на висотах 200–250 км, як вважали раніше, а проникає аж до 600–700 км, що має надзвичайно важливе значення для розв'язання проблеми нагрівання сонячної хромосфери та корони.

Р.І. Костик — автор близько 200 наукових праць, зокрема трьох монографій, член Міжнародної астрономічної спілки. За сумлінну працю вчений нагороджений медалями «За трудову доблесть» та ім. Ю.О. Гагаріна Федерації космонавтики Росії. Він лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки 2003 року та премії НАН України ім. М.П. Барабашова.

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Романа Івановича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, щастя, невичерпної енергії та нових досягнень.

60-річчя члена-кореспондента НАН України П.М. МЕЛЕЖИКА

3 травня виповнилося 60 років відомому вченому в галузі теоретичної радіофізики членові-кореспондентові НАН України Петрові Миколайовичу Мележику.

П.М. Мележик народився 1950 р. у м. Ромнах Сумської області. З 1974 року він працює в Інституті радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України,

очолює відділ теорії дифракції та дифракційної електроніки, а від 1994 року є заступником директора з наукової роботи.

Учений зробив значний внесок у створення нових математично строгих методів розв'язання задач резонансного розсіювання електромагнітних хвиль компактними та періодичними межами. З його науковою